

Technische Studien című művének (R 7, SW 146, NG2 A242) keletkezésével kapcsolatban Liszt 1868. augusztus 24-én így ír Wittgenstein hercegnének¹⁾ az itáliai Grottamaréból: „Depuis 3 jours, je me suis mis à écrire des *exercices techniques du pianiste*. Cette besogne m'occupera 5 ou 6 semaines.”²⁾ (3 nappal ezelőtt kezdtem el írni a zongorista technikai gyakorlatait. Ez a munka 5 vagy 6 hétig fog elfoglalni.) Nem sokkal később, egy szeptember 10-én kelt levelében már a munka előrehaladásáról, de annak akadályairól is tudósít: „In Grotta mare schrieb ich ungefähr 20 Seiten der technischen Übungen. Leider verhindert mich ein Wust von Correspondenzen, jetzt die angefangene und im kopf bereits fertige Arbeit fortzuführen.”³⁾ (Grottamarében körülbelül 20 oldalt írtam a technikai gyakorlatokból. Sajnos levelezések tömkelege akadályoz most abban, hogy az elkezdett és fejben már kész munkát folytassam.) A munka folytatásáról, pontosabban annak szándékáról tájékoztat az a levél, amelyet Liszt Rómából, 1871. okt. 29-én írt Gottschalgnak:⁴⁾ „Ueber das Honorar und die Herausgabe der ‚technischen Studien‘ wollen wir uns mit J. Schubert senior persönlich verständigen, nächsten Sommer. Vorerst muß ich das Manuscript genau revidieren, mit Fingersätzen versehen und vielleicht einige Passagen zufügen.”⁵⁾ (A Technische Studien honoráriumáról és kiadásáról idős J. Schuberttel személyesen akarunk tárgyalni, jövő nyáron. Előbb azonban pontosan revideálnom kell a kéziratot, ujjrenddel ellátnom, és talán néhány futamot hozzátennem.) Az utóbb idézett levélrészletből arra következtethetünk, hogy Liszt a *Technische Studien* kompozíciós munkáival legkésőbb 1871-ben már készen volt. Ezt a feltételezést támasztja alá a kézirat – minden

valószínűség szerint egy addigra már elkészült tisztázat – további sorsa, amelyről Gottschalg ír emlékirataiban az 1871. év eseményei kapcsán. Ezek szerint Liszt Weimarban állapodott meg Julius Schubert lipcei kiadóval a kiadás feltételeiben, Liszt honoráriumát 5000 tallérban határozták meg. „Schubert wußte, daß Liszt eine große technische Klavierschule fertig hatte. Sie bestand, wie Liszt selbst bemerkte, aus drei Teilen: zwei enthielten nur rein technische Studien, der dritte brachte aber 12 große Etüden.” (Schubert tudta, hogy Lisztnek készen van egy nagy zongoratechnikai iskolája. Ez, mint Liszt maga megjegyezte, három részből állt: kettő tisztán technikai tanulmányokat tartalmazott, a harmadikban azonban 12 nagy etüd volt.) Schubert azonnal magával akarta vinni a kéziratot, de Liszt közölte vele, hogy az egész anyagot még egyszer revideálnia kell. Ez idő tájt érkezett Weimarba Olga „Janina”⁶⁾, aki vállalkozott a kézirat letisztázására. Liszt barátságosan fogadta őt, s átadta neki a kéziratot. Janina nem sokkal ezután Amerikába utazott, hogy ott, Liszt anyagi támogatását élvezve, hangversenyeket adjon. Liszt tudtával magával vitte a *Technische Studien* kéziratát is. Hazatérte után a kézirat első két részét átadta a kiadónak, harmadik részével azonban titokzatos módon eltűnt.⁷⁾

A revideálás, illetve a visszakapott kézirat rész kiadásra való előkészítése továbbra is egyre késik. Lisztnek egy „30ten August, 74, Villa d'Este” keltezésű, Lina Ramann-

¹⁾ Carolyne Jeanne Elisabeth Sayn-Wittgenstein hercegné (1819–1887) Liszttel 1847-ben, Kijevben ismerkedett meg. 1848-ban woronincei otthonát és birtokait elhagyva követte Lisztet Weimarba, s bár egyházi esküvőjük sohasem válhatott valóra, Lisztnek mindvégig élettársa maradt. 1861-től Rómában élt.

²⁾ Br. VI, 185. o.

³⁾ Br. II, 125. o. Az autográf teljes terjedelme 78 oldal. A levél címettje Prof. Dr. Sigmund Lebert, Stuttgartban.

⁴⁾ Alexander Wilhelm Gottschalg (1827–1908) német zeneszerző, orgonaművész, zenei író. 1847 óta a Weimar melletti Tiefurtban kántor, 1870-től Weimarban zenetanár, udvari orgonista. Liszttel kapcsolatos emlékeiről könyveket írt, Liszttel együtt egy orgonarepertóriumot adott ki.

⁵⁾ GLW, 110. o. Id. Julius Ferdinand Schubert (1804–1875) 1826-ban alapította meg kiadóvállalatát Hamburgban, amely 1832-től Lipcsében, 1850-től New Yorkban is működött, és Liszt egyik legjelentősebb német kiadója volt.

⁶⁾ A magát Olga Janina grófnőnek nevező Olga Piasecka (leánynevén Olga Zielinska) (*1845 Lemberg) Liszt tehetséges, de egzaltáltságában gátlástalan növendéke, aki Lisztet szerelmével üldözte, ennek kapcsán őt Pesten botrányos helyzetbe hozta. Utóbb két „regényt” tett közzé álneven, amelyekben Lisztet gúnyolja és szidalmazza. Vö. Csapó Vilmos: *Liszt Ferenc levelei Báró August Antalhoz 1846–1878*. Kilián, Budapest, 1911, 15–19. o.; PLB, 347., 350., 371–372. o.; Legány Dezső: *Liszt Ferenc Magyarországon 1869–1873*. Zeneműkiadó, Budapest, 1976, 79–80., 207–208. o., valamint Alan Walker: *Liszt Ferenc*, 3. kötet. Editio Musica Budapest, 2003, 175–192. o.

⁷⁾ GLW, 116–118. o. A Gottschalg által megadott 1874-es évszám téves, erre Dr. Legány Dezső hívta fel a figyelmet. Liszt és Schubert megállapodása, Olga Piasecka („Janina”) megjelenése, sikertelen amerikai koncertkörútja stb. 1871-ben történtek. Ezt egy újabb adat is alátámasztja, amely Lisztnek egy 1871. jún. 10-én kelt, ismeretlen címre küldött leveléből származik. A levélből kitűnik, hogy Liszt és Schubert az év elején már megállapodtak a *Technische Studien* kiadásáért járó honorárium összegéről: Liszt ezer dollárt kap a kézirat átadásakor. Lásd Alan Walker: *Liszt Ferenc*, 3. kötet. Id. kiad. 181. o.